

Cuprins

Capitolul I. Noțiuni introductive	1
<i>Secțiunea 1. Structura dreptului financiar</i>	1
1. Finanțele publice	1
2. Definiția dreptului financiar	2
<i>Secțiunea a 2-a. Izvoarele dreptului financiar</i>	3
1. Norme constituționale	3
2. Legislație principală	4
3. Legislație secundară	4
4. Legislație europeană	5
<i>Secțiunea a 3-a. Noțiuni specifice dreptului financiar</i>	5
<i>Secțiunea a 4-a. Raporturi de drept financiar</i>	7
1. Dreptul bugetar	7
2. Dreptul fiscal	9
2.1. Drept material fiscal	9
2.2. Drept procedural fiscal	10
2.3. Procedura impunerii	13
<i>Secțiunea a 5-a. Instituții și autorități competente</i>	14
1. Autorități naționale	14
1.1. Autorități centrale	14
1.2. Autorități locale	16
1.3. Autorități în teritoriu	18
2. Autorități europene	18
3. Autorități judiciare	19
3.1. Instanțe naționale	20
3.2. Instanțe europene	20
Capitolul al II-lea. Procedura bugetară	22
<i>Secțiunea 1. Aspecte generale</i>	22
1. Sistemul bugetar	22
1.1. Definiție	22
1.2. Sistemul bugetar național	23
1.3. Sistemul bugetar al UE	24
2. Sistemul de venituri și cheltuieli publice	25
2.1. Sursa finanțelor publice – veniturile publice	25
2.1.1. Bugetul de stat	25

2.1.2. Bugetele locale _____	26
2.1.2.1. Cote defalcate _____	26
2.1.2.2. Sume defalcate _____	27
2.1.2.3. Transferurile consolidabile _____	29
2.1.3. Bugetul asigurărilor sociale _____	29
2.1.4. Bugetul UE _____	30
2.2. Destinațiile finanțelor publice – cheltuielile publice _____	30
2.2.1. Bugetul de stat _____	31
2.2.2. Bugetele locale _____	31
2.2.3. Bugetul asigurărilor sociale _____	31
2.2.4. Bugetul UE _____	31
3. Structura bugetului _____	33
3.1. Sistemul bugetar național _____	33
3.1.1. Principalele categorii de venituri _____	33
3.1.2. Principalele categorii de cheltuieli _____	34
3.2. Sistemul bugetar european _____	35
4. Principiile procedurii bugetare _____	36
4.1. Principii generale _____	36
4.1.1. Principiul universalității _____	36
4.1.2. Principiul neafectării veniturilor _____	36
4.1.3. Principiul publicității _____	37
4.1.4. Principiul unității _____	38
4.1.5. Principiul anualității _____	38
4.1.6. Principiul specializării _____	39
4.1.7. Principiul unității monetare _____	39
4.1.8. Principiul echilibrului bugetar _____	39
4.2. Alte reguli bugetare _____	40
<i>Secțiunea a 2-a. Elaborarea bugetelor _____</i>	<i>40</i>
1. Ordonatorul de credite _____	41
2. Cadru bugetar al României _____	41
3. Elaborarea bugetului de stat _____	42
3.1. Elaborarea indicatorilor macroeconomici și sociali _____	42
3.2. Stabilirea limitelor de cheltuieli _____	43
3.3. Scrisoarea-cadru _____	43
3.4. Elaborarea propunerilor bugetare _____	44
3.5. Definitivarea limitelor de cheltuieli _____	45
3.6. Definitivarea propunerilor de proiect _____	45

3.7. Elaborarea proiectelor de buget și proiectelor legilor bugetare anuale _____	45
3.8. Înșușirea proiectelor de buget și de legi bugetare anuale _____	46
3.9. Înaintarea spre aprobare _____	46
4. Elaborarea bugetelor locale _____	47
4.1. Elaborarea indicatorilor macroeconomici și sociali _____	47
4.2. Stabilirea limitelor de cheltuieli _____	47
4.3. Scrisoarea-cadru _____	47
4.4. Elaborarea propunerilor de proiect _____	48
4.5. Centralizarea propunerilor de proiect _____	48
4.6. Definitivarea limitelor de cheltuieli _____	48
4.7. Definitivarea proiectelor de buget _____	49
4.8. Controlul bugetelor locale _____	49
4.9. Înaintarea spre aprobare _____	49
5. Elaborarea bugetelor fondurilor speciale _____	49
5.1. Bugetul asigurărilor sociale de stat _____	49
5.2. Bugetul asigurărilor pentru șomaj _____	50
5.3. Bugetul asigurărilor de sănătate _____	50
6. Elaborarea bugetului Uniunii Europene _____	51
6.1. Estimările instituțiilor europene _____	51
6.2. Elaborarea proiectului de buget _____	51
6.3. Lectura Consiliului _____	51
6.4. Lectura Parlamentului _____	51
6.4.1. Adoptarea simplă – a doua lectură a Consiliului _____	52
6.4.2. Adoptarea complexă – Comitetul de consiliere _____	52
<i>Secțiunea a 3-a. Aprobarea bugetelor _____</i>	<i>52</i>
1. Aprobarea bugetului de stat _____	52
2. Aprobarea bugetelor locale _____	53
3. Adoptarea bugetelor fondurilor speciale _____	54
4. Aprobarea bugetului Uniunii Europene _____	54
<i>Secțiunea a 4-a. Execuția bugetară _____</i>	<i>55</i>
1. Execuția bugetară în sistemul bugetar național _____	56
1.1. Repartizarea pe trimestre a veniturilor și cheltuielilor bugetare _____	56
1.2. Execuția de casă _____	58
1.3. Realizarea veniturilor la buget _____	58

1.4. Efectuarea cheltuielilor bugetare _____	60
1.4.1. Etapa preliminară _____	61
1.4.2. Etapa principală _____	62
1.4.2.1. Angajarea creditului bugetar _____	62
1.4.2.1.1. <i>Contracte administrative</i> _____	62
1.4.2.1.2. <i>Contractul de muncă ori actul administrativ de numire</i> _____	65
1.4.2.1.3. <i>Decizii ale ordonatorului de credite</i> _____	66
1.4.2.2. Lichidarea cheltuielilor _____	66
1.4.2.3. Ordonanțarea cheltuielilor _____	69
1.4.2.4. Plata _____	69
1.5. Monitorizarea exercitată de Ministerul Finanțelor Publice _____	70
1.6. Modificarea destinației creditelor bugetare _____	70
1.6.1. Virarea de credite _____	70
1.6.2. Transferul de credite _____	71
1.6.3. Suplimentarea de credite _____	71
1.6.4. Anticiparea de credite _____	72
1.6.5. Blocarea de credite _____	72
1.6.6. Anularea de credite _____	73
2. Execuția bugetară în sistemul bugetar al Uniunii Europene ____	73
2.1. Gestiunea directă – centralizată _____	73
2.2. Gestiunea directă – partajată cu statele membre _____	73
2.3. Gestiunea indirectă _____	74
2.4. Operațiuni de venituri _____	74
2.5. Operațiuni de cheltuire _____	75
<i>Secțiunea a 5-a. Încheierea procedurii bugetare anuale</i> _____	75
1. Încheierea procedurii bugetare în sistemul bugetar național ____	75
1.1. Bugetele centrale _____	76
1.2. Bugetele locale _____	76
2. Încheierea procedurii bugetare în sistemul bugetar al Uniunii Europene _____	76
<i>Secțiunea a 6-a. Controlul exercițiului financiar</i> _____	77
1. Controlul în sistemul bugetar național _____	77
1.1. Controlul intern/managerial _____	77
1.2. Controlul financiar preventiv _____	78
1.3. Auditul public intern _____	78
1.4. Controlul ulterior al Curții de Conturi _____	79

2. Controlul financiar al bugetelor centrale _____	79
3. Controlul financiar al bugetelor locale _____	80
4. Controlul în sistemul bugetar al Uniunii Europene _____	80
4.1. Audit intern _____	80
4.2. Audit extern _____	80
<i>Secțiunea a 7-a. Răspunderea ordonatorilor de credite în procedura bugetară _____</i>	<i>81</i>
1. Aspecte privind răspunderea penală _____	81
2. Aspecte privind răspunderea contravențională _____	82
<i>Secțiunea a 8-a. Insolvența unităților administrativ-teritoriale _____</i>	<i>83</i>
1. Starea de criză financiară _____	83
2. Starea de insolvență _____	84

Capitolul al III-lea. Regimul juridic al drepturilor și obligațiilor fiscale _____ 87

<i>Secțiunea 1. Temeiul faptic și legal al drepturilor și obligațiilor fiscale _____</i>	<i>87</i>
1. Principiile fiscalității _____	87
2. Drepturile și obligațiile fiscale _____	88
3. Tipuri de obligații fiscale – aspecte generale _____	89
3.1. Impozitele _____	90
3.1.1. Impozitele directe _____	91
3.1.1.1. Persoanele juridice _____	91
3.1.1.2. Persoanele fizice _____	92
3.1.1.3. Entitățile fără personalitate juridică _____	96
3.1.2. Impozitele indirecte _____	96
3.1.3. Impozitele centrale _____	97
3.1.4. Impozitele și taxele locale _____	97
3.2. Taxele _____	98
3.3. Contribuțiile sociale _____	99
3.4. Alte sume _____	99
4. Elementele raportului juridic de impunere _____	99
4.1. Subiectul impunerii _____	100
4.1.1. Contribuabilul _____	100
4.1.2. Plătitorul _____	101
4.1.3. Persoana impozabilă _____	102
4.1.4. Suportatorul impunerii _____	103
4.2. Faptul juridic generator al impunerii _____	103
4.3. Obiectul impunerii _____	105

4.4. Cota de impunere _____	106
4.5. Lichidarea și colectarea impunerii _____	106
4.6. Consecințele juridice ale neexecutării obligațiilor fiscale _____	108
5. Optimizarea fiscală _____	110
6. Activitate dependentă vs. activitate independentă _____	112
<i>Secțiunea a 2-a. Obligațiile fiscale directe ale persoanei juridice</i> _	<i>113</i>
1. Impozitul pe profit _____	113
1.1. Persoane impozabile _____	114
1.1.1. Definiție și forme de persoane juridice _____	114
1.1.2. Capacitatea fiscală _____	116
1.1.3. Condiții generale privind răspunderea fiscală _____	117
1.2. Determinarea impozitului pe profit – calculul rezultatului fiscal _____	117
1.2.1. Baza impozabilă _____	117
1.2.2. Deductibilitatea cheltuielilor _____	118
1.2.3. Rezerve și provizioane _____	122
1.2.4. Regimul bunurilor – Amortizarea fiscală _____	123
1.3. Regimul contabil _____	125
1.3.1. Redactarea documentelor justificative _____	126
1.3.2. Înregistrarea documentelor justificative _____	127
1.3.3. Întocmirea situațiilor contabile recapitulative _____	129
1.3.4. Întocmirea declarațiilor fiscale _____	131
1.4. Declararea și plata impozitului _____	131
2. Impozitul pe venitul microîntreprinderilor _____	132
2.1. Persoane impozabile _____	132
2.2. Regimul fiscal _____	133
3. Entitatea fără personalitate juridică _____	135
3.1. Forme de lucru _____	136
3.2. Tratamentul fiscal _____	136
4. Angajarea răspunderii solidare _____	137
<i>Secțiunea a 3-a. Obligațiile fiscale directe ale persoanei fizice</i> _____	<i>139</i>
1. Persoane impozabile _____	139
1.1. Capacitatea fiscală a persoanei fizice _____	140
1.2. Reprezentarea fiscală _____	140
1.3. Transmiterea calității de contribuabil _____	141
2. Moduri de stabilire a veniturilor impozabile _____	141
2.1. Reținerea la sursă _____	141

2.2. Sistemul declarativ _____	141
2.2.1. Sistemul forfetar _____	142
2.2.2. Sistemul real _____	142
2.3. Sistemul contabil aplicabil persoanelor fizice _____	144
3. Impozitul pe venit – forme și venituri impozabile _____	148
3.1. Veniturile din activități independente _____	149
3.2. Veniturile din salarii și veniturile asimilate _____	154
3.3. Veniturile din cedarea folosinței bunurilor _____	155
3.4. Veniturile din investiții _____	157
3.5. Veniturile din pensii _____	160
3.6. Veniturile din activități agricole, silvicultură și piscicultură _____	161
3.7. Veniturile din premii și jocuri de noroc _____	162
3.8. Veniturile din transferul proprietăților imobiliare _____	162
3.9. Veniturile din alte surse _____	163
3.10. Venitul net anual impozabil _____	164
<i>Secțiunea a 4-a. Contribuțiile sociale _____</i>	<i>165</i>
1. Regimul juridic general _____	165
2. Contribuțiile de asigurări sociale datorate bugetului asigurărilor sociale de stat – pensii _____	167
2.1. Contribuabilii/plătitorii de venit _____	167
2.2. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	168
2.3. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	170
2.4. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor _____	170
3. Contribuțiile de asigurări sociale de sănătate datorate bugetului Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate _____	171
3.1. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	173
3.2. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	176
3.3. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor _____	176
4. Contribuțiile asigurărilor pentru șomaj datorate bugetului asigurărilor pentru șomaj _____	177
4.1. Contribuabilii/plătitorii de venit _____	177
4.2. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	177
4.3. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	177
4.4. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor _____	178
5. Contribuția pentru concedii și indemnizații de asigurări sociale de sănătate _____	178
5.1. Contribuabilii/plătitorii de venit _____	178

5.2. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	178
5.3. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	179
5.4. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor _____	179
6. Contribuția la Fondul de garantare pentru plata creanțelor salariale _____	179
6.1. Contribuabilii/plătitorii de venit _____	179
6.2. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	179
6.3. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	180
6.4. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor de asigurări sociale _____	180
<i>Secțiunea a 5-a. Obligații fiscale indirecte. TVA _____</i>	<i>180</i>
1. Aspecte generale _____	180
2. Persoana impozabilă _____	181
2.1. Criterii de determinare _____	182
2.2. Înregistrarea în scopuri de TVA _____	190
3. Operațiuni taxabile _____	194
3.1. Livrarea de bunuri _____	194
3.2. Prestarea de servicii _____	197
3.3. Schimbul de bunuri ori servicii _____	200
3.4. Achizițiile intracomunitare de bunuri _____	200
3.5. Importul de bunuri _____	202
3.6. Scutiri _____	202
4. Determinarea TVA _____	204
4.1. Faptul generator și exigibilitatea TVA _____	204
4.2. Baza de impozitare _____	207
4.3. Regimul deducerilor _____	210
4.3.1. Reguli de fond privind deducerea TVA _____	214
4.3.2. Reguli de formă privind deducerea TVA. Factura _____	218
4.3.3. Ipoteze speciale _____	222
4.4. Regimuri speciale în materie de TVA _____	223
5. Cotele TVA _____	225
6. Obligații contabile și declarative. Decontul de TVA _____	225
6.1. Obligații contabile _____	225
6.2. Obligații declarative _____	226
7. Plata TVA. Rambursarea TVA _____	227
<i>Secțiunea a 6-a. Obligații fiscale indirecte. Accize _____</i>	<i>229</i>
1. Aspecte generale _____	229

2. Accize armonizate _____	230
2.1. Produse accizabile _____	230
2.2. Persoane impozabile _____	231
2.3. Regimul suspensiv de accize _____	232
2.4. Regimul de stabilire a obligațiilor fiscale _____	234
3. Alte produse accizabile _____	235
<i>Secțiunea a 7-a. Obligații fiscale către bugetele locale</i> _____	<i>235</i>
1. Regimul juridic general _____	235
2. Impozitul și taxa pe clădiri _____	235
3. Impozitul și taxa pe teren _____	237
4. Impozitul pe mijloacelor de transport _____	238
5. Taxa pentru eliberarea certificatelor, avizelor și autorizațiilor _____	239
6. Taxa pentru folosirea mijloacelor de reclamă și publicitate _____	240
7. Impozitul pe spectacole _____	241
8. Taxe speciale _____	242
9. Alte taxe locale _____	242
<i>Secțiunea a 8-a. Taxe</i> _____	<i>243</i>
1. Regimul juridic general _____	243
2. Raportul juridic fiscal privitor la taxe _____	243
2.1. Subiectul _____	243
2.2. Conținutul raportului juridic _____	243
2.3. Baza de impunere _____	244
3. Stabilirea și colectarea taxelor _____	245
Capitolul al IV-lea. Proceduri de stabilire și evidențiere ale obligațiilor fiscale _____	247
<i>Secțiunea 1. Principiile procedurii fiscale</i> _____	<i>247</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Competența organelor fiscale</i> _____	<i>248</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Înregistrarea fiscală</i> _____	<i>250</i>
1. Persoanele înregistrabile _____	250
2. Procedura de înregistrare _____	252
2.1. Declarația de înregistrare fiscală _____	252
2.2. Codul de identificare fiscală _____	253
2.3. Certificatul de înregistrare fiscală _____	254
2.4. Registrul contribuabililor _____	255
<i>Secțiunea a 4-a. Actul administrativ fiscal</i> _____	<i>256</i>

<i>Secțiunea a 5-a. Stabilirea creanțelor și obligațiilor fiscale</i>	261
1. Titlurile de creanță fiscală	262
1.1. Declarația fiscală	262
1.2. Decizia de impunere	265
1.3. Stabilirea bazei de impozitare prin estimare	267
2. Rezerva verificării ulterioare	268
<i>Secțiunea a 6-a. Prescripția dreptului de a stabili obligații fiscale</i>	268
<i>Secțiunea a 7-a. Control fiscal</i>	273
1. Inspecția fiscală	274
1.1. Subiectele inspecției fiscale	274
1.2. Obiectul inspecției fiscale	274
2. Reguli specifice derulării inspecției fiscale	275
2.1. Avizul de inspecție fiscală	275
2.2. Locul și durata inspecției fiscale	276
2.3. Obiectul inspecției fiscale	276
2.4. Drepturile și obligațiile contribuabilului	277
3. Finalizarea inspecției fiscale	278
3.1. Acte fiscale de control	278
3.2. Concluziile inspecției fiscale	280
4. Controlul inopinat	281
5. Controlul antifraudă	281
6. Verificarea situației fiscale personale	282
7. Verificarea documentară	283

Capitolul al V-lea. Proceduri de stingere a obligațiilor fiscale **284**

<i>Secțiunea 1. Executarea voluntară a obligațiilor fiscale</i>	284
1. Plata	284
1.1. Cine poate face plata?	284
1.2. Termenul de plată	285
1.3. Modul de plată	286
1.4. Data plății	287
2. Compensarea și dreptul de restituire/rambursare	288
3. Restituirea de sume	288
4. Ordinea stingerii obligațiilor fiscale	289
<i>Secțiunea a 2-a. Incidente în procedura de executare a obligațiilor fiscale</i>	290
1. Obligațiile fiscale accesorii	290

2. Înlesniri la plată _____	292
2.1. Constituirea de garanții _____	294
2.2. Măsurile asigurătorii _____	295
<i>Secțiunea a 3-a. Executarea silită a obligațiilor fiscale</i> _____	296
1. Prescripția dreptului de a cere executarea silită și a dreptului de a cere restituirea sau compensarea _____	296
2. Procedura de executare silită _____	299
2.1. Executarea silită prin poprire _____	301
2.2. Executarea silită a bunurilor mobile _____	303
2.3. Executarea silită a bunurilor imobile _____	304
3. Valorificarea bunurilor puse sub sechestrul _____	305
3.1. Valorificarea bunurilor prin înțelegerea părților _____	306
3.2. Valorificarea bunurilor prin vânzare directă _____	306
3.3. Valorificarea bunurilor prin vânzare la licitație _____	306
 Capitolul al VI-lea. Contestarea actelor emise de organele fiscale _____	 308
<i>Secțiunea 1. Contestarea actelor emise de organele fiscale</i> _____	308
1. Contestarea administrativă – procedură prealabilă obligatorie _____	309
2. Contestarea judiciară a soluției din procedura prealabilă _____	314
2.1. Procedura în cazul acțiunilor în anulare _____	317
2.2. Procedura de judecată în cazul acțiunilor în obligația de a face _____	319
2.3. Suspendarea judiciară a executării actului administrativ fiscal _____	321
3. Căi de atac _____	323
<i>Secțiunea a 2-a. Contestația la executare silită</i> _____	324
<i>Secțiunea a 3-a. Contestarea procesului-verbal de sancționare a unei contravenții fiscale</i> _____	327
 Capitolul al VII-lea. Dreptul fiscal în plan extranațional _____	 329
<i>Secțiunea 1. Dreptul Uniunii Europene și obligațiile fiscale</i> _____	329
1. Aspecte generale _____	329
2. Impozitele directe în spațiul Uniunii Europene _____	329
2.1. Impunerea persoanei fizice _____	329
2.2. Impunerea persoanelor juridice _____	330
2.3. Interzicerea impunerilor interne discriminatorii _____	331

2.4. Obligația de neutralitate privitor la libertățile fundamentale _____	332
2.4.1. Nediscriminarea pe temeii de cetățenie ori naționalitate _____	333
2.4.2. Libertatea de circulație a mărfurilor _____	334
2.4.3. Libertatea de circulație a persoanelor _____	334
2.4.3.1. Lucrătorii _____	334
2.4.3.2. Dreptul de stabilire _____	336
2.4.3.3. Impozitarea societăților _____	336
2.4.4. Libertatea de circulație a serviciilor _____	337
2.4.5. Libertatea de circulație a capitalurilor _____	338
3. Impozitele indirecte în spațiul Uniunii Europene _____	338
3.1. TVA _____	339
3.2. Accize _____	339
3.3. Taxele vamale – Uniunea vamală _____	340
3.4. Interzicerea taxelor cu efect echivalent taxelor vamale _____	341
3.5. Interzicerea ajutoarelor de stat _____	342
4. Cooperarea administrativă în materie fiscală _____	343
4.1. Cooperarea administrativă privind fiscalitatea directă _____	344
4.2. Cooperarea administrativă privind TVA _____	344
4.3. Cooperarea administrativă privind accizele _____	345
4.4. Recuperarea creanțelor fiscale _____	345
5. Sesizarea Curții _____	345
Bibliografie selectivă _____	347